

מראי מקומות- זבחים ק"ח

(ג) **שהשוחט להדיוט חייב, והמעלה להדיוט פטור- ע' בקרן אורה דדייק מדברי הרמב"ם, דלאו דוקא דצריך להיות לחבירו, אלא דכל שאינו מכוין לד', הרי הוא נחשב להדיוט ופטור. וכ' דאף דבכה"ג בפנים כשר לקרבן, כיון דסתמא לשמה, מ"מ כיון דלכתחלה צריך לכוין לשמים גם בפנים, א"כ אינו חייב בחוץ אלא כמו מצותה לכתחלה דבפנים. וכ' לפרש דמה ששחיטה חייב אפי' אם מכוין להדיוט, ובהעלאה אינו חייב אא"כ מכוין לשמים, היינו משום דהעלאה עבודה היא, ולכן אינו חשוב עבודה אא"כ מכוין לשמים, ולכן אינו חייב במכוין להדיוט, משא"כ שחיטה, דאינה עבודה בכלל, בזה הקפיד התורה על שחיטת חוץ אפי' אם אינו מכוין לשמים.**

(ד) **והמעלה להדיוט פטור- פרש"י, דפטור משום העלאת חוץ, אבל חייב משום עבודת כוכבים. וע' בתוס' (נדפס בעמוד ב') שכ' דבחנם כ' רש"י דמירי בע"ז, דמעלה לחבירו אין שייך לחייבו משום ע"ז אם לא הי' כוונתו לע"ז כלל. וכ' השפת אמת דאולי ס"ל לרש"י דאם לא הי' כוונתו לע"ז לא הי' צריך מיעוט כלל לומר דאינו חייב משום שחוט חוץ, שהרי אי"ז נחשב העלאה כלל, כיון דאינו מכוין אלא לחבירו ההדיוט, ואם התורה צריך למעט, ע"כ היינו משום דהעלה לע"ז. וע"ע בלקוטי הלכות (זבח תודה ד"ה שהשוחט) דמשמע דמפרש דכוונת רש"י לרבותא דשחיטה, דבין אם שחט לשם הדיוט, ובין אם שחט לשם ע"ז, מ"מ חייב משום שחוט חוץ, ורק בהעלאה פטור בכה"ג.**

(ה) **שהשחיטה וכו', והמעלה וכו'- כ' השפת אמת, שיש לעי' בזריקה אי מדמינן לי' לשחיטה או להעלאה. וכ' דלכאור' תלוי בר' ישמעאל ור"ע דלעיל, דלמאן דיליף מדם שפך, דינו כשחיטה, דלהדיוט חייב**

(א) **בעי רבא המעלה ראש בן יונה שאין בו כזית ומלח משלימו לכזית, מהו- ע' במקדש דוד (ה', ד', ד"ה ובזבחים), דכ' לחקור בכה"ג במקריבו בפנים, וכ' דלכאור' פשוט דבכה"ג יהי' נחשב להקטרה בפנים, דאם לא כן, הרי מה שאינו נתקבל בפנים אינו חייב עליו מבחוץ. ואם השאלה הוא בין מבפנים ובין מבחוץ, א"כ מ"ש דנקט הגמ' השאלה רק לענין חוץ, לכאור' הו"ל לשאול לענין בפנים, וממילא ודאי יהי' שאלה בחוץ ג"כ. וע"ש שכ' דמה דנקט רבא ראש בן יונה דוקא, היינו משום דלענין הקטרה בפנים, אפי' אם ראש הבן יונה פחות הוא מכזית, מ"מ יש בו דין הקטרה, כיון שהוא בריה, ואיתא קרא מפורש דצריך להקטירו, וא"כ אפי' בפחות מכזית יש בו דין הקטרה. אולם כל זה רק לענין הקטרה בפנים, אבל לענין הקטרה בחוץ, דלא חידש התורה דברי' צריך הקטרה, א"כ צריך כזית, וע"ז שואל הגמ' אם מלח מצטרף או לא. אבל ענין סתם בשר להצטרף עם כזית בפנים, כ' המקד"ד דנראה דפשוט מסברא דמלח אינו מצטרף, דמה דאמר' דחיבורי עולין כעולין יש לו דין הקטרה, זהו רק היכא דהעולין בפנ"ע יש בהם דין הקטרה, אבל בבשר פחות מכזית, דבעצמו אין בו דין הקטרה, א"כ גם המלח שהוקרב עמו אין בו דין הקטרה כלל, וא"כ אינו יכול להצטרף לכזית.**

(ב) **אבל הכא, דאי פריש מצוה לאסוקי- הק' השפת אמת, כיון דהבשר בפנ"ע אין בו דין הקטרה, כיון דאין בה כזית, א"כ לכאור' גם אם הי' מקטירו בפנים לא יהי' עובר על כל קרבנן תקריב מלח אם לא הי' מניח המלח שם, וא"כ מאי מצוה לאסוקי לי' קאמר. וכ' דאולי לפי ר' יוחנן לפי מש"כ תוס' דמקטיר לחצאין מצטרפין, אפשר דשם הקטרה על פחות מכזית, דחזי לאצטרופי [ולכאור' לפי דברי המקדש דוד הנ"ל, דראש בן יונה יש בו דין הקרבה בפנים אף בפחות מכזית, מיושב ק' השפ"א].**

שצריך קרא כאן הוא לזה אינו יכול וזה אינו יכול דפטורין.

(ט) **למעוטי שוגג אונס ומוטעה** - הק' השפת אמת, איך שייך אונס, הא אפי' אם מאנסין אותו לשחוט בחוץ, מ"מ הא בידו שלא לכונן לשמים, וממילא יהי' פטור, דקיי"ל דלהדיוט פטור. ותי' דאם אומר מותר אונס הוא, א"ש איך שייך אונס. ועוד כ' דאם הבעלים אונסו להקטיר שלהם בחוץ, א"כ י"ל דמחשבת בעלים מהני בכה"ג להיות נחשב מכונן לשמים, ולהיות נחשב לשחוט חוץ.

(י) **מדם ישפך לאיש ההוא דם שפך** - ע' בשפת אמת דכ' דלכא' משמע דמלשון לאיש דריש להדיוט, והביא שכ"כ הרע"ב. אבל כ' דהרמב"ם דרש דם שפך, דחשיב לשפיכת דמים בעלמא, ומ"מ חייב.

(יא) **מח' בד' וה' איברים** - הק' הקרן אורה, הא ע"כ מיירי בב' העלמות, דאי בהעלם א' ודאי אינו חייב אלא א'. וא"כ, למה חייב בהעלה וחזר והעלה לר' יוסי, הא קיי"ל דיש ידיעה לחצי שיעור, וא"כ נמצא לא העלה שיעור א' בשגגה א'. וע' בלקוטי הלכות (זבח תודה ד"ה ור"י אמר) שכ' לדחות דלא אמרי' דיש ידיעה לחצי שיעור אלא היכא שנא' שיעור על הפעולה, דאז אמרי' דאם יש ידיעה באמצע השיעור, אז לא נשלם השיעור. אבל כאן, אין השיעור דין במעשה העבירה, אלא דין צדדי הוא דצריך להקריב כל הבהמה, וכיון דקיים תנאי זה דהקריב כל הבהמה, א"כ נמצא דעבר העבירה דהעלאת חוץ, ובזה לא שייך הדין דידיעה באמצע יהי' הפסק [כן נראה בכונתו, ע"ש].

(יב) **אבל אבר א' דברי הכל אינו חייב אלא אחת** - פרש"י, דהקריב אותו אבר לחצאין לאחר שהקריב שאר האיברים, דאילו עליו לבדו, אפי' הקריבו שלם יהי' פטור לר' יוסי. והק' הלקוטי הלכות (זבח תודה ד"ה דברי הכל), א"כ לר"ש הרי

ושנים פטורין, ולמ"ד מאו זבח, דינו כהקטרה דלהדיוט פטור ושנים שזרקו חייבין. וע"ע בקרן אורה מש"כ לדון בדין זריקה למי מדמינן.

(יג) **אחזו באבר והעלו חייבין** - ע' בקרן אורה (ד"ה חומר) דדן אם צריך שיעור כזית לכא"א כדי לחייב שתייהם, ע"ש מש"כ בזה.

(יד) **ואין חייב עד שיעלה לראש המזבח** - כ' השפת אמת להסתפק, האם בזריקה ג"כ איכא דין זה דצריך להיות דוקא בראש המזבח או לא, ולא פושט. וע"ש עוד דכ' להסתפק בהא דצריך שיעלה על ראש המזבח, האם זה דוקא לענין חיוב כרת דהעלה בחוץ, או אפי' לענין מחשבת הקטרת חוץ, דאינו נחשב הקטרת חוץ אא"כ חושב להקטיר על גבי מזבח, או דלמא לענין מחשבת חוץ סגי בהא דחישב להקטיר על הסלע, וסיים בצ"ע.

(טו) **דאמר קרא ההוא, א' ולא שנים** - הק' הריטב"א בקידושין (מג.), ל"ל קרא, תיפוק ל' מדכתי' בעשותה א' מכל מצות ד', ודרשינן דא' שעשה חייב, שנים שעשאוה פטורין. ותי' דאיצטריך גבי שחוט חוץ, דכיון דכתי' איש איש, ומרבינן מינה לחייב שנים שהעלו האבר בחוץ דחייבין, א"כ סד"א גם לרבות נמי שנים ששחטו בחוץ, קמ"ל ההוא, ולא שנים ששחטו. וע' ברעק"א דכ' להסתפק אם אמרי' דמה ששנים שעשו כאן פטורין, האם זה דוקא בזה יכול וזה יכול, כמו דשנים שעשו בעלמא, אבל זה אינו יכול וזה אינו יכול חייבין, או דלמא כאן אפי' בזה אינו יכול וזה אינו יכול פטורין, דגזוה"כ הוא דשנים ששחטו פטורין. וכ' דלכא' מהא דהק' הריטב"א דתיפוק ל' משנים שעשו דכל התורה, ולא תי' דאתיא גזוה"כ דכאן משום זה אינו יכול וזה אינו יכול, משמע דבאמת הוי דינו ככל התורה, דזה אינו יכול וזה אינו יכול חייב, וסיים דצ"ע לדינא. וע"ע בקרן אורה דמשמע מדבריו דס"ל דבאמת מה

הוא עדיין חייב שתים, א' משום הקרבה ראשונה שהקריב כמה איברים, ועוד א' משום הקרבת אבר א' שחלק לחצאין, ונשלם חיובו כשגמר חצי האבר השני, ולר"י אינו חייב אלא א', דע"י הצירוף נשלם כל הבהמה ונשלם חיובו. ותי' דמירי שלא הי' לו ידיעה בינתים קודם שהתחיל להקריב האבר האחרון, אלא אחר שהקריב חציו נודע לו, וא"כ, נצטרף אותו החצי אבר עם האיברים הקודמים, ולא נשאר כ"א חצי האבר האחרון, ועליו אינו חייב, דאותו כתיב, שלם ולא חסר, ונמצא דבין לר"ש ובין לר"י אינו חייב אלא א'.

(יג) דכתי' ויבן נח מזבח לד' - ויש לעי', לפי מסקנת הגמ' דאין צריך שיהי' כבש וקרן ויסוד וכו', א"כ אפי' סלע נמי, ומהו הביאור של "מזבח". וכ' החזון איש (כ' (ב), ו') דלכאור' מזבח צריך להיות מאבנים הרבה, ולכה"פ ג' אבנים. וע"ש שכ' דאולי המזבח צריך להיות לכה"פ גבוה י' טפחים ורחב ד' טפחים. וע"ש עוד שכ' דאולי גם הסלע צריך להיות לכה"פ גבוה י' טפחים, ואם העלהו על הקרקע אינו בכלל במה, ולכן לא יהי' חייב בזה בשחוטי חוץ. וע"ע בחזון איש שם דכ' לדייק מדברי רש"י דמשמע דצריך לבנות המזבח כדי לזכות עליו, אבל אם מצא שם מזבח בנוי לא יהי' חייב אם הקריב עליו.